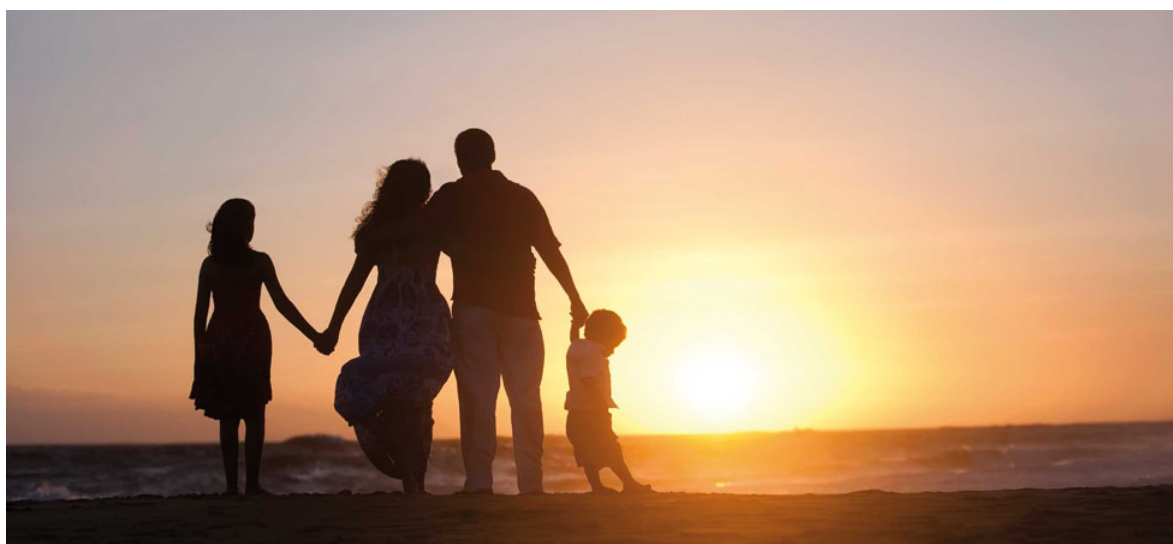

30 Ιουνίου 2014

Εφαρμογή παρεμβατικής γονιμοποίησης: Ηθικά ερωτήματα (Β')

Επιστήμες / Επιστήμη & Θρησκεία

Χαρίκλεια Φωτοπούλου, Θεολόγος - Καθηγήτρια Μ.Ε.

Ηθικής φύσεως προβλήματα δημιουργούν και οι πρακτικές κατάψυξης, δωρεάς και καταστροφής γεννητικού υλικού ή εμβρύων, που συνδέονται αναπόσπαστα με την εφαρμογή των τεχνικών της παρεμβατικής γονιμοποίησης, καθώς και οι πρακτικές προεμφυτευτικού ελέγχου, προεμφυτευτικής διάγνωσης, επιστημονικών πειραματισμών στα έμβρυα και ενδεχόμενης κλωνοποίησης.*

**Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου.*

Οι πρώτες, αντικειμενοποιούν το γεννητικό υλικό και το έμβρυο, μετατρέποντας αυτά σε βιολογικό υλικό ή περιουσιακό στοιχείο, που μπορεί να φυλάσσεται, να δωρίζεται ή να καταστρέφεται κατά βούληση. Οι δεύτερες, μετατρέπουν το έμβρυο σε αντικείμενο γενετικής διαχείρισης, η οποία με το πρόσχημα πρόληψης και θεραπείας ασθενειών υπηρετεί σκοπούς ευγονικούς, απαξιώνει το έμβρυο και το υποτάσσει σε σκοπιμότητες οικονομικές, κοινωνικές, επιστημονικές, πολιτικές [1] κι ακόμη δημιουργεί τον κίνδυνο εξαφάνισης της ανθρώπινης βιολογικής μοναδικότητας και ετερότητας[2].

Επιπρόσθετα, σοβαρά ηθικά προβλήματα προκαλούν η δυνατότητα δημιουργίας μη ομαλών μορφών οικογένειας από ομοφυλόφιλα ζευγάρια, μοναχικές ή εκτός αναπαραγωγικής ηλικίας γυναίκες ή γονιμοποίησης μετά το θάνατο του συζύγου με τη χρήση κρυοσυντηρημένου σπέρματος, που παραβιάζουν τα βιολογικά δεδομένα και ανατρέπουν αρχετυπικές μορφές κοινωνικής ζωής[3], το αυξημένο κόστος της παρεμβατικής γονιμοποίησης, που αποκλείει την πρόσβαση στους οικονομικά ασθενέστερους και η ύπαρξη ή μη της δυνατότητας των μελλοντικών γονιών να δημιουργήσουν περιβάλλον, που θα καλύπτει τις ανάγκες του παιδιού μέσα από την ποικιλία και την ποιότητα των σχέσεων[4].

Τα εν λόγω προβλήματα έγιναν αντικείμενο διαλόγου μεταξύ επιστημόνων, κοινωνικού συνόλου, κράτους, θρησκειών και χριστιανικών ομολογιών από τη στιγμή της εμφάνισής τους, ο οποίος μέχρι σήμερα δεν έχει καταλήξει σε συμπεράσματα και λύσεις με πλήρη αποδοχή τόσο στο επίπεδο των επιμέρους πλουραλιστικών κοινωνιών, όσο και της παγκόσμιας κοινότητας. Αυτό έχει ως συνέπεια κάποιοι ν' αντιμετωπίζουν μ' ενθουσιασμό τις τεχνικές της παρεμβατικής γονιμοποίησης καθώς και τις προσφερόμενες απ' αυτές δυνατότητες κι να προσκαλούν άτομα, ζευγάρια, επιστήμονες να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρουν, άλλοι να στέκονται επιφυλακτικοί απέναντι σ' αυτές αναλογιζόμενοι

μελλοντικές συνέπειες, που στο παρόν δεν μπορούν να ελεγχθούν και να προβλεφθούν, ενώ κάποιιοι άλλοι να συνιστούν επιφυλακτικά ή ανεπιφύλακτα την αποχή γιατί αγγίζουν στο βάθος του τον άνθρωπο, επηρεάζουν την ποιότητα της τεκνογονίας κι αλλοιώνουν τις ενδοοικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις[5].

Κι ακόμη, έχει ως συνέπεια να παραμένουν ηθικά ερωτήματα, όπως:

- Ποιό είναι το πραγματικό κίνητρο, που ωθεί στις τεχνικές παρεμβατικής γονιμοποίησης; Είναι η συζυγική αγάπη κι η επιθυμία της γονεϊκότητας ή η εξυπηρέτηση εγωιστικών και ωφελιμιστικών σκοπών;
- Ποιος θα εξετάσει το κίνητρο, που ωθεί κάποιους στην παρεμβατική γονιμοποίηση;
- Είναι ηθικά αποδεκτό να κατασκευάζουμε ανθρώπους στο εργαστήριο;
- Έχουμε το δικαίωμα να κατασκευάζουμε περισσευόμενα έμβρυα, να τα παγώνουμε και να τα καταστρέφουμε;
- Ποιός είναι αρμόδιος και πώς μπορεί αυτός ν' αποφασίζει για την τύχη των περισσευόμενων εμβρύων;
- Συνιστά ηθική πράξη η γέννηση παιδιών που αγνοούν την ταυτότητα των γεννητόρων τους;
- Ποιός έχει το δικαίωμα να διασπά τη βιολογική μητρότητα και πατρότητα;
- Είναι ηθικά επιτρεπτό να θανατώνονται άνθρωποι στην αρχή της ζωής τους για να θεραπευτούν άλλοι;
- Ποιός και γιατί έχει το δικαίωμα να θανατώνει τον πάσχοντα αγνοώντας το ενδεχόμενο θεραπείας του και την πορεία του στη ζωή;
- Ποιός δικαιούται να καθορίζει τα κριτήρια μιας ενδεχόμενης κλωνοποίησης ανθρώπων;
- Η προσφυγή στην παρεμβατική γονιμοποίηση έχει μόνο οφέλη; Κι αν ναι, αφορούν το ζεύγος ή μήπως αφορούν τρίτους;
- Μήπως η εφαρμογή των τεχνικών παρεμβατικής γονιμοποίησης ανοίγει το δρόμο για την εκμετάλλευση της επιθυμίας της γονεϊκότητας, αλλά και την εκμετάλλευση και χειραγώγηση της εμβρυϊκής ύπαρξης;

Τα ερωτήματα αυτά και ενδεχομένως κάποια άλλα, δεν μπορούν ν' απαντηθούν με

διατύπωση κανόνων, ρυθμίσεων, απαγορεύσεων, αφορισμών. Για την απάντησή τους χρειάζεται λογική, περίσσια αγάπης και φιλανθρωπίας αλλά και γνώση θεολογική και ηθική, η οποία στοχεύει στην ένωση με το Θεό και αποτελεί καρπό της κίνησης του ανθρώπου από τον εαυτό του προ το Θεό, της συνάντησης και του διαλόγου του ανθρώπου με το Θεό και του θείου φωτισμού στον άνθρωπο, που πραγματώνονται με την πίστη, τη μετάνοια, την αγάπη, την προσευχή, τη μετοχή στη λατρεία και τα μυστήρια της Εκκλησίας και κυρίως με την ενότητα της ευχαριστιακής σύναξης[6].

[1] Α. Νικολαΐδης, «*Η αρχή της ζωής. Ορθόδοξη Εκκλησιαστική Βιοηθική προσέγγιση*», Εισήγηση στο Συμπόσιο Βιοηθικής Ιεράς Αρχιεπισκοπής Καθολικών Αθήνας, Αθήνα 2011.

[2] Ι. Ζηζιούλας, «*Το πρόσωπο και οι γενετικές παρεμβάσεις*», *Ίνδικτος* 14, σελ. 63-72.

[3] Στ. Καρπαθίου, *ό.π.*, σελ. 321,322.

[4] Β. Σταματάκης, Twitter Οικογενειακός προγραμματισμός: Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και τα ηθικά διλλήματα που προκύπτουν, διαδικτυακός τόπος: <http://www.iatro.gr/αποκατάσταση/φυσική/ιατρική/βιοηθική/1706-oikogeneiakos/programmatismos3a-yponoithoymeni-anaparagogi-kai-ta-ithika> (ανάκτηση 30-11-2012)

[5] Α. Σταυρόπουλος, *ό.π.*, σελ. 51.

[6] Η. Tristram Engelhardt, *Τα θεμέλια της βιοηθικής. Μια χριστιανική θεώρηση*, μτφ. Π. Τσαλίκη-Κιοσόγλου, (Θεσσαλονίκη 2007), σελ. 233-266.

<http://bit.ly/1mwllZh>